

Gerçek hakkında konuşmanın bir yandan dil hakkında konuşmak olacağını söylüyorlar. Doğru. Dil çünkü gerçeğin örtüsü. Onu kaldırmadan gerçepe vasıl olamazsın.

Gerçek girintisi çıkıntısı çok, pürüzlü bir kaya ise dil onu örten kumaş. Biz kumaşa dokunarak altındaki en olduğunu anlamayaa çalışıyoruz. Ancak bu bizi yanıltan, gerçeğin ancak yalınkat bir gösterimiyle muhatap bırakan bir usul. Başka bir yolu yok mu diyene, perdeyi kaldırmaktan bahsedebilirsiniz. Ancak bu da pratik değil. İnsanların az bir kısmı dil perdesinin altındaki hakikate cesaret edebilir ve gerçeğin kendisine dokunmak da neredeyse imkansız.

Jared Diamond'un eski bir kitabı var, *Üçüncü Şempanze'nin Yükselişi ve Çöküşü* diye. İnsanın *antropolojik* hikayesini anlatıyor. Orada tarım toplumuna geçildiğinde, insanların daha az sağlıklı hale geldiğini, bunu da dişlerindeki çürüklerin sayısından anladıklarını söylüyordu. Avcı toplayıcıların dişlerindeki çürük sayısı azken, yerleşik yaşayan tarımcıların dişindeki çürük sayısı 6-8 civarındaymış. Bunu da yeterli gıda alamamalarına bağlıyordu.

İnsanların tarıma başladıktan sonra yeme içme düzenlerine ne olduysa, el'an düşünme ve ifade *düzenlerine* de aynısı oluyor. Avcı toplayıcının çok daha sağlıklı olması gibi, Internet'i az kullanan veya hiç kullanmayan insanların zihni melekeleri daha sağlamdı. Ancak Internetsizliğin yavaşlığı, avcılarının bir yandan yiyecek ediniş, bir yandan kendini koruması ve çocuk yetiştirmesindeki zorluğun getirdiğine benzer bir dezavantaj getiriyor. Tarım toplumunun belki avcılarının yarısı kadar sağlıklı ferdlerden on katı *üretebilmesi* gibi, Internet vasıtasıyla *düşünen* kimse de, normalde üreteceğinin onda biri kalitede fikir üretiyor ancak bu yüzde onluk fikirleri yüzlerce kişi ürettiği için, toplamda daha fazla *ürün* ortaya çıkıyor.

Bu trend bütün işlerde mevcut. Endüstrileşme de böyle, endüstri elde yapılan işin belki yarısı kadar sağlamlıkta üretim yapıyor ama bunu yüzlerce kat fazla yaptığı için toplamda daha fazla insanın hayatını olumlu etkiliyor. Internet kültürünün ürettiği bireylere bakıyoruz, hiçbirimiz yüz sene öncenin adamlarıyla mukayese edilecek kadar iyi değiliz. Yüz sene öncenin lise mezunu, bugünkü profesörleri *döver*, ancak yüz sene önce bir lise mezununun yerine şu sıra on profesörümüz var. Bu on profesörün *toplamı* da o zamanın lise mezunundan daha kabiliyetli. Dünya bir Shakespeare daha üretmedi ama onun yarısı kadar kaliteli onlarca yazar üretti. Toplamların kalitesi yükseldikçe, bireylerin nisbi kalitesi düşüyor.

Internet zamanında bunu daha yakından görüyoruz. Artık insanlar düşünmek, konuşmak ve yazmak yerine, telefonlarını seyrederip, mesajlaşıyor. Gerçekten orijinal 1 adet yazı bulamıyorsun ama %10 orijinal yirmi yazı bulabiliyorsun. Sonunda nasıl ki tarım toplumunun yarı sağlıklı on bireyi, toplanıp sağlıklı bir avcıyı yendiyse, Internet'in yarım yamalak iletişimi de, kendi başına derin derin düşünen adamların ürettiğinden fazlasını üretiyor.

Eğer bireyleri karşılaştırırsan, yani eski adamlara bakıp, bir de bizim halimize bakarsan, öncekinin daha sağlam zihinli olduğu konusunda haklı olursun, ancak toplam üretime baktığında, bizim gibi kör topalların toplamı, onlar gibi sağlıklı bireylerin ürettiğinin önüne geçer.

Gençleri aşağılamaktan zevk alan (bencileyin) eskilerin durumu, köye yerleşip tarımla meşgul olanı aşağılayan göçebe misali. Biz (yani eskiler) daha özgürüz, daha iyi düşünüyoruz, daha çok şey biliyoruz, daha *bilmemneyiz*, onlar 140 harften fazlasını ne idrak edecek, ne ifade edecek kapasitede... Velakin o 140 harfler bir araya geliyorlar ve yazdığımız yazıların hepsinden daha çok okunan, düşündüren yazılara dönüşüyorlar.

Hoşumuza gitse de, gitmese de (gitmiyor) gelecek blip blip 140 harflik *düşüncelerini* paylaşanlarda. Onların birinin etkisi, bir yazınınki kadar değil, ancak genelinin etkisi yazıların genelinin etkisinden fazla. Bir yazı yüz tweet gücünde olabilir ama bir yazı yazılıp okunana kadar binlerce tweet atılmış olacak.

Yerleşiklerin dişlerinin çürümesi gibi, Internet müdavimlerinin de beyni çürüyor belki. Ancak nedir, tarım yapanlar daha büyük çok topluluğu *beslediği* gibi, 140 harfin müptelaları da daha çok *bilgiyi* ve nihayetinde daha çok *kültürü* destekleyecek.

Soyumuz tükeniyor.